# Bouwstenen GenAI voor de creatieve sector

Een samenwerking tussen:

AP HOGESCHOOL ANTWERPEN

THOMAS MORE

VLAIO

# BOUWSTENEN GENAI VOOR DE CREATIEVE SECTOR

Deze aanbevelingen - voor beleidsmakers, change managers en bedrijfsleiders die AI-transformaties doorvoeren - bouwen voort op inzichten van twee TETRA-projecten (VLAIO) rond Generatieve AI voor de creatieve industrie: Creative AI (AP Hogeschool) en MediaGenie (Thomas More). Beide hogescholen hanteren een mensgerichte aanpak van AI. Als kennis- en innovatiepartners onderzoeken zij hoe GenAI het creatieve proces en de rol van de mens daarin verandert.

GenAI transformeert de Vlaamse creatieve sector - een economische motor met 225.000 werknemers (7,46% van de beroepsbevolking) (EWI, 2025) - in een tempo dat beleidsmakers, organisaties en professionals voor ongekende uitdagingen stelt. Niet omdat de technologie ongrijpbaar is, maar omdat ze de spelregels van creatie, distributie en publieksinteractie ingrijpend herschrijft, sneller dan beleidskaders kunnen bijhouden.

In theorie is de technologie beschikbaar, maar in de praktijk ervaart de Vlaamse sector nog drempels om GenAI professioneel te integreren in creatieve processen. De hogescholen hebben deze drempels vertaald naar **vijf bouwstenen** voor een helder Vlaams beleid dat past in het Europees kader. Autonomie is hier een rode draad op **drie niveaus**:

**01** **Sectorale autonomie:** kritieke Vlaamse data losmaken van instabiele, gesloten en onaangepaste niet-Europese platformen.

**02** **Organisatorische autonomie:** controle over data en geïntegreerde workflows.

**03** **Persoonlijke autonomie:** inspraak van maker over het artistieke proces.

Als hogescholen zijn AP en Thomas More bij voorkeur geplaatst om dit beleid te onderbouwen: ze combineren praktijkgericht onderzoek met een maatschappelijke, niet-commerciële opdracht.

Betrokken organisaties:

TIMELEX

acc accelerating agencies

VAF Vlaanderen verbeelding werkt

MediaNet VLAANDEREN

DEPARTEMENT CULTUUR, JEUGD & MEDIA Vlaanderen verbeelding werkt

WE MEDIA MEET ACT INSPIRE



AP HOGESCHOOL ANTWERPEN THOMAS MORE VLAIO

# 01

# EUROPESE AUTONOMIE

Europese autonomie vormt het fundament van de vijf bouwstenen. Waar soevereiniteit volledige onafhankelijkheid veronderstelt, gaat autonomie over zelfstandig beslissen zonder volledige controle. Europese autonomie binnen de creatieve sector vereist een stabiele AI-infrastructuur, open modulaire technologieën en lokaal durfkapitaal.

## Stimuleer Europese autonomie

De pragmatische aanpak “open waar kan, beschermen waar moet” biedt een werkbaar kader voor organisaties en beleidsmakers (NLdigital, 2025). Europese digitale autonomie betekent niet dat alle AI-modellen lokaal ontwikkeld moeten worden, maar dat organisaties zich bewust zijn van de herkomst van de technologieën die ze vertrouwen (Rensen, 2026) en van platform lock-in (afhankelijkheid van één AI-model en dataverlies als gevolg) (Van der Stadt, 2026).

≫ *Aanbeveling: Geef in overheidsopdrachten en subsidieverstrekking voorkeur aan Europese AI-spelers, alsook open, modulaire of model-agnostische systemen die lock-in vermijden, zodat bedrijven vlotter kunnen switchen tussen AI-modellen, leveranciers of regio’s, zonder dat ze hun kernarchitectuur moeten heropbouwen.*

## Wakker een Europees investeringsklimaat aan

Door een gebrek aan investeringsklimaat in Europa kunnen beloftevolle Europese start-ups en ondernemingen die innoveren rond GenAI moeizaam doorgroeien. In de beginfase zijn er weinig verschillen tussen financiering van AI-start-ups in Europa en de VS. De verschillen lopen op bij latere investeringsrondes: 73% van de Europese start-ups wordt overgekocht door een Amerikaanse investeerder (Bellens, 2026). Bovendien stroomt jaarlijks 264 miljard van EU-landen naar (Amerikaanse) big tech (Marien, 2026).

≫ *Aanbeveling: Europa beschikt over grote kapitaalreserves, maar Europese durfkapitalisten investeren slechts 12% in AI, anders dan Amerikaanse durfkapitalisten die 76% investeren in AI. Hierin ligt potentieel voor verandering.*

## Versterk Europese infrastructuur

Bedrijven die professioneel met GenAI aan de slag willen gaan, kampen met verschillende uitdagingen: enerzijds dure infrastructuur (krachtige computers), anderzijds data-explosie (de explosieve groei van de wereldwijde hoeveelheid digitale data) en stijgende indirecte kosten (opslag en energieverbruik nodig voor AI-rekenkracht) (Van Damme, 2026; Caudron, 2026).

≫ *Aanbeveling: Investeer in lokale AI-infrastructuur: AI Factories (fysieke supercomputerhubs), datacentra (Van der Stadt, 2026; Vlaanderen, 2026) en een uitbreiding van netcapaciteit (Techzine, 2025; Verstraete, 2026). Dit is essentieel voor autonomie.*

# 02

# HUMAN-IN-THE-LOOP

Autonomie begint bij de maker: de mens en niet de technologie bepaalt het creatieve proces. De komst van AI transformeert wel de invulling van menselijke creativiteit en vakmanschap, zoals bij andere disruptieve technologische innovaties. Wanneer we de herdefinitie van creativiteit overlaten aan niet-Europese techspelers verliezen we onze culturele eigenheid én de regie over wat creativiteit morgen nog betekent. Dit vraagt om strategische keuzes binnen de Vlaamse creatieve sector die momenteel op verschillende snelheden opereert.

## Erken de menselijke kost van de AI-transitie

Zelfstandigen en freelancers in de creatieve sector voelen de impact van GenAI: dalende opdrachten, verschuivend werk, onzekerheid over de toekomst. Medewerkers botsen vaak op onduidelijke kaders en keuzes. De vrees dat AI de eigen job overbodig maakt, is reëel. Beleid dat deze vrees negeert, ondermijnt gedragen adoptie. AI-integratie strandt zelden door een gebrek aan technologie, wel door een gebrek aan vertrouwen.

≫ *Aanbeveling: Richt een Vlaams transitiefonds op (zoals De Creatieve Coalitie in Nederland) waarmee creatieve spelers digitale maturiteit opbouwen en op eigen tempo groeien naar AI-integratie. Kennisinstellingen spelen hierin een centrale rol.*

## Verhelder juridische kaders rond mens-AI co-creatie

Twee vragen staan centraal: (1) wanneer is co-creatieve AI-output beschermd? (2) wie is aanspreekbaar wanneer die output schade veroorzaakt? Auteursrechtelijke bescherming vloeit niet automatisch voort uit het gebruik van GenAI: zij ontstaat enkel wanneer de output herkenbaar het resultaat is van menselijke creatieve keuzes. Zonder deze keuzes blijft de output bruikbaar, maar kan men derden niet beletten om ze te gebruiken of te bewerken. Creatieve professionals moeten vooraf begrijpen wanneer bescherming mogelijk is en hoe ze dat onderbouwen. De whitepapers 4S Framework en Legal aspects (van AP Hogeschool in samenwerking met advocatenkantoor Timelex) bieden praktische handvatten.

≫ *Aanbeveling: Leg in sectorakkoorden vast dat verantwoordelijkheid gedeeld is over de hele keten: van ontwikkelaar over platform tot maker. Verwacht van organisaties met een publieke impact een aantoonbaar redactie- of verificatieproces.*

## Voorkom dat algoritmes Vlaamse cultuur homogeniseren

AI is niet neutraal. Algoritmes bepalen mee welke muziek, beelden en verhalen mensen te zien krijgen en versterken wat al populair is ten koste van wat lokaal, experimenteel of cultuurspecifiek is. Autonomie betekent ook dat Vlaamse cultuur niet verdwijnt in een geglobaliseerde stroom van algoritmisch geselecteerde content. Culturele signatuur en artistieke stijl zijn een beleidswaarde op zich: AI-systemen mogen deze signaturen niet uithollen of homogeniseren, maar moeten ruimte laten voor lokale, artistieke en culturele eigenheid.

≫ *Aanbeveling: Beschouw Vlaamse en Europese cultuur expliciet als beleidscriterium bij de beoordeling van AI-toepassingen in de publieke omroep, cultuurfondsen en mediasteun. Bescherm Europese cultuurdata, Vlaamse media-archieven, journalistieke productie en creatieve werken tegen gebruik voor AI-training zonder toestemming of vergoeding.*

### Toets de impact van nieuwe AI-toepassingen structureel

GenAI werd uitgerold zonder een gericht maatschappelijk doel (Hulstaert, 2026). Wie geen stem heeft in hoe technologie zijn sector vormt, verliest gaandeweg autonomie. Verplicht een effectbeoordeling bij nieuwe AI-toepassingen en implementaties in de creatieve sector (zoals een milieueffectenrapport), maar dan gericht op culturele en arbeidsmarkt impact.

≫ *Aanbeveling: Vorm een permanent Vlaams klankbordforum (in samenwerking met makers, onderzoekers en beleidsmakers) dat nieuwe ontwikkelingen proactief toetst in plaats van reactief volgt.*

# 03

# CREATIEVE AI-WORKFLOWS

De verschuiving van GenAI van een pure automatiseringstool naar een volwaardige co-creatieve partner markeert een revolutionaire transformatie van de creatieve industrie, waarbij de technologie de menselijke verbeelding niet vervangt, maar deze juist versterkt.

### Introduceer het co-creatieproces

De rol van GenAI in creatieve productieprocessen is verschoven van automatisering naar co-creatie, waarbij AI zich positioneert als een partner die de menselijke creativiteit niet vervangt, maar juist naar een hoger strategisch en productioneel niveau tilt (Kadenhe et al., 2025).

≫ *Aanbeveling: Bedrijven die professioneel met GenAI willen werken, kunnen met deze 2 tools aan de slag gaan: het 4S Framework (co-creatiemodel in 4 fasen) en Creative AI Playbook (overzicht van AP Hogeschool met inspirerende use cases, stappenplannen en praktische tips).*

### Integreer AI in bedrijfsprocessen

AI raakt zo verweven met met de bedrijfsprocessen van de Vlaamse creatieve sector, waardoor een overstap van AI-platform duur en tijdrovend is. Binnen veel organisaties is er een wildgroei aan losse experimentele AI-tools met dubbele functionaliteiten die weinig zijn afgestemd op creatieve workflows. Bedrijven die AI wel omarmen en afstemmen op hun specifieke workflows, kampen met platform lock-in (afhankelijkheid). Bovendien hebben makers te weinig controle over AI-output, zodat ze het eindproduct niet volledig kunnen finetunen op maat van hun klanten.

≫ *Aanbeveling: (1) Ontwerp model-agnostische workflows die onafhankelijk van een bepaald AI-platform werken en zo platform lock-in vermijden (Van der Stadt, 2026). (2) Laat professionals controle houden over de output van hun eindproducten, zodat dit inzetbaar is in professionele contexten. (3) Investeer in onderzoek en tools rond karakterconsistentie, temporele consistentie en stijlbehoud in video, afgestemd op creatieve AI-workflows.*

### Erken nieuwe culturele expressievormen

GenAI versnelt niet alleen bestaande productieprocessen, ze maakt nieuwe publieksbelevingen en contentvormen mogelijk die eerder ondenkbaar waren. Beleid dat bestaande formats en sector grenzen bewaakt, remt de creatieve sector af, terwijl ze de grootste transformatie ooit doorloopt.

≫ *Aanbeveling: Creëer een experimenteer- en erkenningskader voor AI-gedreven culturele innovatie die bestaande formats overstijgt.*

# 04

# LEERCULTUUR

Autonomie zonder kennis is kwetsbaar. Makers die niet begrijpen hoe AI werkt, wat het wel en niet kan, en wat er met hun data gebeurt, volgen de technologische innovatie in plaats van deze te sturen. Duurzame autonomie vraagt een gelaagde aanpak: vorming van individuen, lerende organisaties en onderwijs dat voorbereidt op een AI-gedreven beroepspraktijk. Vlaanderen heeft de kennis en instellingen om hierin het voortouw te nemen.

## Versterk AI Fluency in onderwijs en professionele ontwikkeling

AI-geletterdheid (begrijpen hoe AI werkt en wat de maatschappelijke gevolgen zijn) alleen is onvoldoende. Ook AI Fluency (AI bewust, kritisch en creatief inzetten in de eigen beroepspraktijk) is waardevol. Studenten en professionals leren zo hoe AI-tools werken, waar ze falen, en hoe ze AI doordacht, duurzaam en verantwoord kunnen integreren in creatieve processen. Wie dat beheerst, behoudt zijn eigen oordeel en autonomie als maker.

≫ *Aanbeveling: Geef AI-geletterdheid en AI Fluency een structurele plaats in het hoger onderwijs en in de beroepskwalificaties voor de creatieve sector. Houd daarbij rekening met de eigenheid en de bestaande curriculumdruk van elke opleiding: voor sommige opleidingen ligt verankering in het curriculum voor de hand, voor andere, zoals de lerarenopleidingen, sluit een opbouw via professionalisering en aanvangsondersteuning (inductiejaar) beter aan, zonder de onderwijsruimte van de opleiding zelf verder te belasten.*

## Investeer in organisatiebrede leertrajecten

De snelheid waarmee AI evolueert, maakt eenmalige bijscholing structureel ontoereikend. Organisaties die niet continu leren, verliezen grip op de technologie, op hun werkprocessen, en uiteindelijk op hun eigen positie in de sector. Wat nodig is: actieve begeleiding van medewerkers, ruimte om te experimenteren en structuren om kleine experimenten op te schalen naar piloten.

≫ *Aanbeveling: Koppel steunmaatregelen voor digitale transformatie aan de voorwaarde dat organisaties een meerjarig AI-leertraject kunnen aantonen. Dit kan door structurele en organisatiebrede AI-leertrajecten aan te moedigen (GenAI Implementatiegids van Thomas More).*

## Betrek hogescholen als kritische kennispartner in het AI-debat

Hogescholen zijn niet alleen opleidingsplaatsen, het zijn ook kenniscentra die technologie bevragen vanuit maatschappelijk perspectief in plaats van commerciële logica. AP Hogeschool en Thomas More zetten al sterk in op praktijkgericht onderzoek rond AI en de creatieve sector: dit beleidsadvies is daarvan een resultaat. Door praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek ondersteunen ze organisaties om GenAI efficiënt, effectief en verantwoord in te zetten, en leggen ze blinde vlekken bloot (zoals het AI Empowerment Framework van Thomas More).

≫ *Aanbeveling: Verleen hogescholen expliciet middelen voor onderzoek rond de AI-impact op creatieve beroepen, infrastructuur voor experimenten met nieuwe tools, en een formele rol als kennispartner bij de ontwikkeling van Vlaamse beleidskaders rond AI en onderwijs.*

# 05

# TRANSPARANTIE

Transparantie is cruciaal voor een duurzame, betrouwbare en professionele integratie van GenAI in de creatieve sector. Heldere afspraken over AI-label, dataherkomst en interne workflows zijn de sleutel om het maatschappelijke vertrouwen te behouden en proactief te voldoen aan de strenge Europese wetgeving.

## Transparantie over AI-gebruik

Stimuleer organisaties die publieke opdrachten uitvoeren om een AI-charter (publiek document over de AI-visie van de organisatie) op te stellen naast hun AI-beleid (intern document voor werknemers). Transparantie over wanneer, hoe en waarvoor AI wordt ingezet, is nodig voor publiek vertrouwen. Zo delen Vlaamse mediaspelers (zoals VRT in samenwerking met DPG Media en PLAY) al een AI-label.

≫ *Aanbeveling: Faciliteer kennisdeling over goede praktijken in de creatieve sector.*

## Transparantie over dataherkomst

Transparantie van databronnen en modellen vormt een structureel deel van creatieve AI-workflows en omvat drie aspecten.

≫ *Aanbeveling: (1) Bescherm makers tegen platform lock-in (afhankelijkheid van één AI-tool en dataverlies als gevolg). (2) Maak herkomst van data en wat er gebeurt met uploade data transparant. (3) Geef inzicht in hoe beelden, teksten of media tot stand komen en wat er gebeurt met AI-generated output.*

## Transparantie in de AI-output zelf

Transparantie over AI-gebruik moet zich niet beperken tot AI-label en dataherkomst. Het moet ook zichtbaar worden in de output zelf. AI-gegenereerde (of AI-bewerkte) inhoud moet, waar relevant, herkenbaar zijn voor het publiek. Artikel 50 (AI Act) legt al een wettelijke ondergrens vast: aanbieders van systemen die synthetische tekst, beelden, audio of video genereren, moeten de output technisch markeren als artificieel gegenereerd of gemanipuleerd, en gebruikers van deepfake-systemen moeten dat in beginsel ook meedelen. Voor artistieke, creatieve, satirische of fictieve werken geldt een genuanceerdere benadering: daar volstaat een passende transparantie die het werk niet onnodig verstoort. Ook voor tekst die het publiek informeert over aangelegenheden van publiek belang geldt een transparantieverplichting, behalve wanneer de inhoud menselijke review of redactionele controle heeft ondergaan en een natuurlijke of rechtspersoon redactionele verantwoordelijkheid draagt.

≫ *Aanbeveling: Voor de creatieve sector kunnen sectorale afspraken gemaakt worden over een uniform en praktisch werkbaar AI-label (Gaasbeek, 2026). Zoals een combinatie van zichtbare aanduidingen voor het publiek, gestandaardiseerde metadata of provenance-informatie, en heldere sectorale afspraken (wanneer disclosure verplicht is, in welke vorm, en wie verantwoordelijk is). Deze afspraken kunnen worden vastgelegd in AI-charters, gedragscodes of sectorspecifieke richtlijnen over hoe AI-output herkenbaar wordt gemaakt, met ruimte voor artistieke context en onnodige verstoring van het creatieve proces. De volgende AI-charters zijn al beschikbaar: AI in reclame (ACC contact: Petra De Roos) en AI in media (WE MEDIA contact: Nathalie Meskens).*

# BOUWSTENEN GENAI VOOR DE CREATIEVE SECTOR

**Nog vragen of suggesties?**

**AP Hogeschool**
Expertisecentrum Immersive Lab: immersivelab@ap.be
TETRA Creative AI: https://www.creativeailab.be

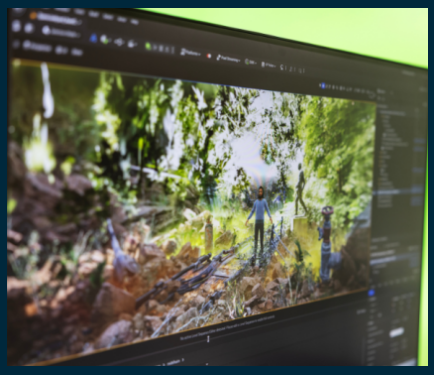

**Thomas More**
Expertisecentrum Duurzaam Ondernemen en Digitale Innovatie: dodi.research@thomasmore.be
TETRA MediaGenie: https://thomasmore.be/nl/mediagenie

**Juni 2026**
Een samenwerking tussen:

AP HOGESCHOOL ANTWERPEN
THOMAS MORE
VLAIO